

Acerca de este libro

Esta es una copia digital de un libro que, durante generaciones, se ha conservado en las estanterías de una biblioteca, hasta que Google ha decidido escanearlo como parte de un proyecto que pretende que sea posible descubrir en línea libros de todo el mundo.

Ha sobrevivido tantos años como para que los derechos de autor hayan expirado y el libro pase a ser de dominio público. El que un libro sea de dominio público significa que nunca ha estado protegido por derechos de autor, o bien que el período legal de estos derechos ya ha expirado. Es posible que una misma obra sea de dominio público en unos países y, sin embargo, no lo sea en otros. Los libros de dominio público son nuestras puertas hacia el pasado, suponen un patrimonio histórico, cultural y de conocimientos que, a menudo, resulta difícil de descubrir.

Todas las anotaciones, marcas y otras señales en los márgenes que estén presentes en el volumen original aparecerán también en este archivo como testimonio del largo viaje que el libro ha recorrido desde el editor hasta la biblioteca y, finalmente, hasta usted.

Normas de uso

Google se enorgullece de poder colaborar con distintas bibliotecas para digitalizar los materiales de dominio público a fin de hacerlos accesibles a todo el mundo. Los libros de dominio público son patrimonio de todos, nosotros somos sus humildes guardianes. No obstante, se trata de un trabajo caro. Por este motivo, y para poder ofrecer este recurso, hemos tomado medidas para evitar que se produzca un abuso por parte de terceros con fines comerciales, y hemos incluido restricciones técnicas sobre las solicitudes automatizadas.

Asimismo, le pedimos que:

- + *Haga un uso exclusivamente no comercial de estos archivos* Hemos diseñado la Búsqueda de libros de Google para el uso de particulares; como tal, le pedimos que utilice estos archivos con fines personales, y no comerciales.
- + *No envíe solicitudes automatizadas* Por favor, no envíe solicitudes automatizadas de ningún tipo al sistema de Google. Si está llevando a cabo una investigación sobre traducción automática, reconocimiento óptico de caracteres u otros campos para los que resulte útil disfrutar de acceso a una gran cantidad de texto, por favor, envíenos un mensaje. Fomentamos el uso de materiales de dominio público con estos propósitos y seguro que podremos ayudarle.
- + *Conserve la atribución* La filigrana de Google que verá en todos los archivos es fundamental para informar a los usuarios sobre este proyecto y ayudarles a encontrar materiales adicionales en la Búsqueda de libros de Google. Por favor, no la elimine.
- + *Manténgase siempre dentro de la legalidad* Sea cual sea el uso que haga de estos materiales, recuerde que es responsable de asegurarse de que todo lo que hace es legal. No dé por sentado que, por el hecho de que una obra se considere de dominio público para los usuarios de los Estados Unidos, lo será también para los usuarios de otros países. La legislación sobre derechos de autor varía de un país a otro, y no podemos facilitar información sobre si está permitido un uso específico de algún libro. Por favor, no suponga que la aparición de un libro en nuestro programa significa que se puede utilizar de igual manera en todo el mundo. La responsabilidad ante la infracción de los derechos de autor puede ser muy grave.

Acerca de la Búsqueda de libros de Google

El objetivo de Google consiste en organizar información procedente de todo el mundo y hacerla accesible y útil de forma universal. El programa de Búsqueda de libros de Google ayuda a los lectores a descubrir los libros de todo el mundo a la vez que ayuda a autores y editores a llegar a nuevas audiencias. Podrá realizar búsquedas en el texto completo de este libro en la web, en la página <http://books.google.com>

6.

DISSERTATIO THEOL. I.

DE

STATU

ECCLESIAE PRIMITIVÆ,
ET MODERNÆ,

QUAM

AUXILIANTE DEO,

Ex Decreto Serenissimi Domini

DUCIS Administratoris,

Sub PRÆSIDIO

VENERANDI THEOLOGI

DN. JOH. ADAMI OSIANDRI,

SS. Th. D. & Professoris dudum celeberrimi

Universitatis Tubingensis Cancellarii

longè Gravissimi,

Ecclesiæ Præpositi Dignissimi

DN. SOCERI & Præceptoris Parentis instar
colendissimi,

Pro obtinendo legitimè in SS. Theol.

GRADU Supremo

defendet

JOH. WOLFGANG JÄGER,

Ph. P. Prof. Ordin. & Stipendii Ducal.

EPHORUS,

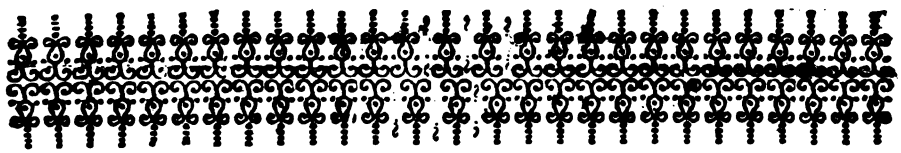
Ad Dies & Dec.

in

AULA THEOL. NOVA.

TVBINGÆ,

Typis MARTINI ROMMELI, 1689.

*Pro copiosiore materia ad Disputandum
sint sequentes*

THESES CONTROVERSÆ,

I.

Vis & efficacia Scripturæ S. non est tantum Objectiva & Moral-
lis, ut censet Turretinus cum Sociis, sed Subjectiva, interna &
verè Divina.

II.

Omni præsentia divina non consistit in Operatione, contra
Cartesianos.

III.

Status purorum Naturalium Chimæricus est, neque potuit
DEUS hominem in illo condere, contra Pontificios.

IV.

Fœdus, quod DEUS cum Adamo integro iniit non fuit
particulare cum Adamo Solo, sed Generale, cum toto genere Hu-
mano: contra Placæum & sequaces.

V.

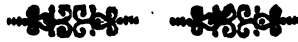
Peccatum Originale non consistit in labe inhærente, sed
antecedenter in ipsa Inobedientia actuali Adami, quæ nobis im-
putatur, contra eosdem.

VI.

Fundamentum imputationis peccati Adamitici non bene
sumitur à prævisione DEI, contra P. Muszum.

)(2

VII. Gra-

VII.

Gratia Universalis, prout explicatur à Mose Amyraldo & aliis Irenicis facit DEUM Hypocritam.

VIII.

Quod DEUS ex Dominio absoluto potuisset Creaturam rationalem ad exitium æternum condere, non aliter ac animantia bruta ad lanienam & macerationem, horrendum dogma est Reformatorum quos supra lapsarios vocant.

IX.

Falsum est Tubingenses ponere Statum exinanitionis Christi in nuda *xpυϛι*, atque adeo facere illum Statum tantum simulatorium. contra D. D. G. & Sch.

X.

Satisfactio Christi evidens argumentum præbet, quod detur in DEO justitiæ Commutativa. contra Vasquium.

XI.

Intercessio Christi non durabit ultra Consummationem sæculi. contra D. C.

XII.

Sententiæasserens, quod Nullum detur Bonum & Malum, antecedenter ad voluntatem DEI evertit Legem & Evangelium. contra Szydlovium & Socios.

P R A E F A T I O.

Uam misera hodie sit Ecclesia Christiana facies, ob turbas Schismata & Hareses varias, qua illam tanquam pudenda ulcera & macula sedant tantum est, ut nec verbus, nec testibus opus sit. Illud corpus cuius Spiritus vitalis stat vigetque in membrorum reciproco amore; Illa Respublica, qua concordia & charitate tanquam naturali quodam vinculo coherere deberet, intestinis odiis flagrat; Tanto atrocius, quia sub schemate & praetextu pietatis: ita prepostero stylo Amor fit furor, & sancti ignes, quibus verus flagrat Christianismus in busta abeunt & cineres hominum, urbium, provinciarum. Causam tantissimi post veteranam diaboli invidiam, alter alteri imputamus: Illi qui sub obsequio & Dominio Episcopi Romani stant vivuntque, de nobis querelas movent; Nos in consutilem Christi togam in partes rupisse, Nos ab unione recessisse, & calcata Matre nostra Ecclesia Romana pietati omni fideique nuncium misisse.

Nos contra qui Protestantum nomen gerimus, invertimus verba & culpam, tantique mali & dissidii causam & crimen in illos rejicimus; quia Ecclesia Romana a primava & Paulina sua integritate ac candore desciverit, quod ejus Episcopi contra Ius Divinum Primatum & Potestatem Oecumenicam, supra totum Ecclesia corpus sibi vindicarint; Quod supra Concilia se evexerint; Quod infallibilitatem in rebus fidei, & controversiis decidendis arrogarint: Quod denique nos nullius hareseos aut criminis convictos, quin nec auditos e regno suo per fulmina Capitolina eiecerint.

Ut itaque constet, cujusnam partis quarela sint justa, & cujusnam injusta; quanam Ecclesia vera Christi sponsa sit, & qua-

A nam

nam vitata, spuria & meretrix; à Nativitate, & primo lacte, hoc est ab ipsis Christi & Apostolorum temporibus res nobis repetenda est; Descendemus deinceps ad hac usque tempora nostra: Ita enim facile patebit, conferendo primævum atque adeo quasi Innocentia Statum cum Hodierno, mores antecedentium seculorum cum presentibus, doctrinam & genium jam dominantis Ecclesie Romanae, cum pristina & Apostolica; an colores illi, quibus se subinde pingit & fingit Roma, & quibus tanquam sponsa pudica superbit, genuini sint, an adulterini.

Res hac à nobis pro angustia charta, temporis & ingenii trahabitur; eo lubentius, quia non est exigui momenti, quin in hoc consistere SUMMAM REI agnovit sedis Romanae. Atlas Bellarminus, & post alios multos Petrus de Marca Archi-Episcopus Parisinus. Quod si enim ostenderimus, vanas esse prerogativas & iuri Divino adversas, quas Episcopus Romanus pretendit; Simul patebit, quam malâ fide hæctenus Possessionem Iurium & prerogativarum istarum tenuerit; Quam turpiter impositum fuerit Christiano Orbi: quam lubricum & arenosum sit fundamentum, cui magna illa moles Ecclesie Romana innititur. Ostendemus porro diversas Authorum & Principum in Republica Pontificia sententias, quodque circa prima ejus principia prælia sint, & atroces discordie: Ita insimul planum fiet, quanti sit habenda frequens illa Objectio, qua Ecclesiam nostram fatigant, nullum in ea dari consensum: Si enim circa Caput Ecclesie Romanae in medio ejus corpore, tam dissona sunt iudicia, & discordes lingue, quid illi nostras lites exaggerant, qua in extremis tantum versantur articulis & consequentiis. Dicemus autem in præsentia de illo puncto, de aliis si vita nobis & vires supererunt alibi, cum discordiam Patrum Tridentinorum sub examen vocabimus.

Tu qui solus es Caput Monarchicum Ecclesie Tue, & quam proprio emisti sanguine, Christe Domine, fac ut extra TE, qui es Via Vita & Veritas dicamus nihil.

PRO-

PROPOSITIO I.

Quis fuerit ordo in Republica Ecclesiastica, temporibus Apostolorum.

SUMMA.

1. *Supponitur Ecclesiam esse DOMUM DEI, in quo sit Ministerium & ORDO.*
2. *Afferatur distinctio inter Ministerium Ordinarium & Extraordinarium.*
2. *Explicatur locus Eph. 4. v. 11.*
4. *Ostenditur quam prerogativam habuerit Apostolatus præ reliquis.*
5. *Indicatur quid per Prophetas intelligatur, & quid per Evangelistas.*
6. *Probabiliter asseritur, quod ex intentione Apostolica, inter Pastores & Doctores non sit discrimen.*

COdex Sacer inter varios titulos, quos Ecclesiæ largitur, illam quoque vocat Domum DEI viventis, uti videre est, 1. Tim. 3. v. 15. Ubi Paulus postquam regulas quasdam de ministrorum officii in ea Domo præscripsisset, Timotheo Episcopo ait, ut scias quomodo TE oporteat Conversari in Domo quæ est Ecclesia DEI viventis. In ea Oeconomus esse ex eodem Principio evidenter patet; Ubi enim cætus, ubi societas bene constituta, ibi Ordo est, & regimen aliquod; nè sit

Confusa turba, nemo ubi audit neminem,

Sunt itaque in ista Domo sive Republica quam DEUS peculiari titulo sibi propriam fecit, Ordines quoque sui, & peculiaris Oeconomia ut omnia *ἐκζητούμεν καὶ κατὰ τάξιν* fiant, 1. Cor. 14. v. 33. Unde etiam Ministri Ecclesiæ expressis verbis *Οἰκονομοὶ μυστηρίων Θεοῦ* 1. Cor. 4. v. 1. vocantur. Sicut autem in quavis Republica Rector ejus, aut in Domo Paterfamiliæ Jus ac potestatem habet disponendi in ea pro arbitrio, constituendi etiam famulos ministros; & Oeconomus eo ordine & modo quo ipsi placuerit; Ita DEUS in Domo sua sive in Ecclesia certam quandam Oeconomiam instituit, & Ministros sive Oeconomus ordinavit, qui tanquam fideles servi, non pro-

propriam res, sed Patrisfamilias juxta præscriptum modum curarent; Cernere ejus rei exemplum luculentum licet in Synagoga sive Ecclesia V. Testamenti, ubi Divina Majestas tum in Tabernaculo Mosai- co, tum in Templo Salomonis cuncta per sua ministeria certa ita digessit, ut ab Idea præscripta, ne latum unguem discedere debuerint. Ut itaque in primis constet, qualis Ordo in Ecclesia N. Testam. locum habeat, in primis advertendum est, quod ministri alii fuerint Extraordinarii alii Ordinarii; Extraordinarii vocantur Apostoli Prophetæ & Evangelistæ; Vocati à DEO modo quodam Extraordinario ad plantandam & constituendam Ecclesiam. Ordinarii dicuntur Pastores & Doctores, vocati à DEO non immediatè, sed modo ordinario, & mediatè, ut Ecclesia jam quodammodo plantata, porro augeatur, & incrementa sua capiat.

Utrumque hunc ordinem complexus est Gentium Doctor & Apostolus in Ep. ad Eph. cap. 4. v. 11, ubi dicit, quod Christus quosdam posuerit Apostolos, alios Prophetas alios Evangelistas, alios Pastores & Doctores, quem in locum Calovius Bibl. ill. pag. 105. Gradus inquit, quod attinet, alii sunt Extraordinarii qui immediato impulsu Divino Acti, quales Apostoli, Prophetæ, Evangelistæ; alii Ordinarii, ceu sunt Pastores & Doctores, quibus non est peculiaris cœtus Ecclesiæ creditus, per quos temerè eminentiorem gradum & metropolitans intelligit Grotius; Theophylactus contra nomine Pastorum presbyteros & Episcopos, Doctorum vero & Diaconos, & quoscunque Ministros Ecclesiæ intelligit. Sed rectius Pastores dicuntur, qui Ecclesiam, Doctores qui Scholam regunt. Hæc Calov. de quo tamen quid nobis videatur, ex dicendis patebit.

Vi itaque dicti Apostolici in Ministerio Extraordinario tres sunt distincti Ordines, quorum Primus est Apostolicus; Primum dico, quin & præcipuum hunc ordinem ob certas prærogativas, quas habere Apostoli; Nam ad Apostolum requirebatur, ut ipse Christum viderit in carne, ut possit testimonium ex *ἀποψία* dare de resurrectione Salvatoris nostri ex sepulchro. Hinc etiam cum alius Apostolus substituendus esset in locum Judæ proditoris, Petrus hoc requisitum in subjecto Eligendo præsupponit, inquit, oportet ex his vivis qui nobiscum sunt congregati, in omni tempore, quo intravit & exiit

& exiit inter nos Dominus Jesus, id est, qui ipsum oculis viderunt suis, incipiens à baptisinate Johannis, usque in diem, qua assumtus est à nobis **TESTEM RESURRECTIONIS** ejus fieri, nobiscum unum existis **Act. 1. v. 21.** Et ut Paulus fieri posset Apostolus Christus seipsum videndum exhibuit per specialissimam quandam & prorsus Extraordinariam manifestationem **1. Cor. 15. v. 7. 8.** vid. Scherz. syst. l. 25.

Secundo Apostoli iis fuere à Spiritu S. instructi donis, atque ita in omnem veritatem ducti, ut in Doctrina prorsus fuerint infallibiles: quod si enim fallere aut falli potuissent, fides ipsis eorumque Scriptis tuta & Divina adhibere non posset: repugnat enim absolute, fallibile esse & Divinum.

Tertio, Apostoli non erant affixi ad certum aliquem Coetum; sed dictum erat iis à Christo, ite in universam mundum, & prædicare Evangelium omni Creaturæ; poterant itaque prædicare ubicunque placebat, aut quo Spiritus ipsos impellebat, ut constare potest ex praxi & Peregrinatione Paulina; dum econtra Successores eorum Pastores hodierni distinctas suas mandras habent, & determinata Ovi- lia: Quanquam Gregorius Nazianzenus in Orat. 24. adv. Arian. non refugiat singulis quoque Apostolis singulas provincias attribuere; sit, inquit, Petri Judæa, Pauli Gentium Universitas, Lucas in Achajam mittatur; Andreas in Epirum; Johannes Ephesum; Thomas in Indiam, &c. Concilium verò Aquense sub Pipino l. 1. cap. 12. Petro dat Occidentem; Johanai Orientem, Paulo totam Generaliter mundi latitudinem &c. Quem nodum ut solvant alii, distinguunt, & dicunt, quemvis Apostolorum Actu primo, seu habitu Episcopos fuisse totius Universi, Actu verò secundo, quemque illius tantum loci Episcopum extitisse quem **A C T U** ipso regebat in spiritualibus: sed de hoc alibi largior erit dicendi campus.

Quarto Apostoli etiam Majoribus & Excellentioribus donis fuere donati à Spiritu S. quam omnes alii Ordines & Ministri **D E I**, habuerunt enim donum variarum linguarum, in ipsos effusus est Spiritus S. in forma visibili tempore Pentecostes, habebant Virtutem patrandi miracula, quæ omnia junctim sumta à condito mundo, usque ad deliquium & finalem ejus periodum nemini compete- bant, aut di- vinitus data fuere, neque etiam dabuntur.

Quomodo differant Prophetæ & Evangelistæ, & in quo illi his sint præferendi, etiam dubium videtur esse. Diversitatem graduum expresse assignare videtur Apostolus, dicendo DEUM constituisse ALIOS Prophetas alios Evangelistas; in quo verò puncto Prophetæ Evangelistis sint anteferendi id non legitur: Videtur autem hoc peti posse ex munere & officio. Nam Prophetæ fuere Viri *ἑβραῖοι*, quibus DEUS res futuras nullo humano acumine præscibiles certò prædixit & revelavit, sive per visionem sive per somnium aut alio modo, qualis fuit Agabus Act. 11. v. 28. & qui etiam Conciones Sacras ad populum habebant, atque ipsis Scripturam explicabant. E contra Evangelistæ fuere singulares quidam Apostolorum Ministri, qui illis in prædicando Evangelio, & constituendis ac stabiliendis Ecclesiis manus auxiliares præbebant: qualis fuit Marcus (Matthæum enim & Johannem quamvis & isti Evangelistæ dicantur, in hoc tn. loco non intelligi, nobis certum videtur) quem Paulus & Barnabas secum assumserunt, cum ab Ecclesiâ Antiochena missi sunt ad prædicandum Evangelium per Asiam, dicitur enim ibi, fuisse eorum *ὑπηρέτης* Minister Act. 13. v. 5. Talis etiam Evangelista videtur fuisse Silas Comes & Adjutor Pauli in secunda peregrinatione in Asiam, uti colligere est ex Act. 15. v. 40.

Ordinari Evangelii Ministri sunt Pastores & Doctores, qui etiam à Paulo loco supra citato alligantur. Ubi dissensus est inter Authores, an Pastores & Doctores constituant duos distinctos Ordines; Nam ut supra vidimus ex Calovio Theophylactus putat, per Pastores intelligi Presbyteros & Episcopos, per Doctores verò Diaconos & quoscunque Ministros Ecclesiæ, & Calovius ipse distinguit Pastores à Doctoribus in eo, quod ille Ecclesiam regant, hi verò scholam: Nobis tamen salva meliore sententia videtur nullum discrimen assignari ab Apostolo, neque enim dicit, Alios quidem Pastores, alios verò Doctores, prout in antecedentibus dixerat, alios Apostolos, alios Prophetas &c. sed alios Pastores & Doctores, ubi particula copulativa *καὶ* conjunctiva est, & Exegetica, non verò disjunctiva, aut adversativa. Consentit nobiscum Augustinus. in Ep. 78. ad Paulinum inquires, Pastores & Doctores quos maxime ut discernere voluisti, eosdem puto esse, ut & Tibi visum est, ut non alios Pastores alios Doctores esse intelligamus, sed ideo cum prædixisset Pastores,

stores, subjunxisse Doctores, ut intelligerent PASTORES ad OEFICIUM pertinere DOCTRINAM.

Nec aliam etiam Identitatis suæ rationem reddit Augustinus, quam modo antea allatam, videlicet Apostolum ista non distinxisse dicendo, ALIOS PASTORES, ALIOS DOCTORES, sed conjunxisse ALIOS PASTORES ET DOCTORES *tanquam unum aliquod diversis nominibus* exprimendo. Consentiant cum Augustino Hieronymus, Chrysostronus Theodoretus & alii: Quod si tamen magis arideat, Pastores & Doctores cum laudato Calovio, Balduino & aliis distinguere, nolumus hic litem movere. De hodierno Ecclesiæ statu si loqui velimus, in dubium est, aliud esse Doctorem in Cathedra Academica docentem, aliud Pastorem. An verò illuc digitum intenderit Paulus de eo dubitamus.

Quæres quonam ergò stante hac sententia pertineat ordo Diaconorum, qui cum Republicæ Ecclesiasticæ. N. Test. primordiis cœpit, huc referri etiam debent Diaconissæ. Ad hoc quæsitum respondemus, primo, nobis hic non esse sermonem nisi de iis Ministris, qui per ministerium & operam suam concurrunt ad ædificationem Ecclesiæ per Verbum & Sacramenta, aut ad minimum per prædicationem Verbi, sed verò Diaconi ex Primæva Ordinatione PER SE ac primo tale nihil agebant, sed erant constituti ad Oeconomiam & distributionem Eleemosynæ, & sic ad sublevandam pauperum corporalem necessitatem, quo respectu non dicuntur PROPRIÆ Ecclesiæ Ministri, sed MENSÆ. Act. 6. v. 2. Deinde cum sint instituti ab Apostolis eo rerum Ecclesiæ Statu & occasione singulari, quæ jam in præsentī Ecclesiæ regimine ac statu Oeconomia prorsus expiravit, cessante usu Agaparum & Communionē illa primæva Bonorum, facta aliunde provisione ad sustendendos Ecclesiæ Ministros, ideoque munus quoque illud prout tum formaliter erat cessavit. Interim non negamus, quod etiam Diaconi quandoque, ex peculiari videlicet impulsu Spiritus S. prædicaverint Verbum aut administraverint Sacramenta, quamquam hoc ad eorum munus ac officium ex Institutione Apostolica non ita pertinuerit: Sic in Actis Apostolicis cap. 6. legimus, Stephanum prædicasse Evangelium, & Philippum baptizasse Evnuchum, cum uterque tantum Diaconus ex designa-

signatione Ecclesiæ esset. Verum hæc extraordinaria sunt, & Spiritui S. transcribenda.

Ex dictis promptum est colligere, quid de variis illis Ordinibus, quos sequentibus temporibus Ecclesia introduxit, sit sentiendum, nempe quod Deum Authorem primum non habeant, sive quod non sint *JURIS* Divini, ita ut jus Divinum læderetur, si non admitterentur ab Ecclesia, sed Originem esse ab Autoritate Humana, quæ Potestatem non habet, obligandi Conscientias *PER SE*.

PROPOSITIO. II.

An distinctus sit ordo Presbyterorum & Episcoporum JURE Divino, & an hi illis sint ex eodem jure superiores.

SUMMA.

1. *Via sternitur ad solutionem hujus Nodi.*
2. *Monstratur, qua fuerit praxis Apostolica. nempe*
3. *Quod per Civitates ab Apostolis fuerint instituta Collegia Presbyterorum.*
4. *Quod in talibus Collegiis fuerit quidem Ordo, sed non Prælatio strictæ talis.*
5. *Quod sensim mutatio facta, ut primo Presbyterorum imponeretur nomen Episcopi κατ' ἰξοχὴν.*
6. *Monstratur ex dictis Scriptura, quod stylo Spiritus S. Presbyter & Episcopus sint unum & Idem.*

IN antecedentibus diximus de Ministerio in Ecclesia N. T. Extraordinario & Ordinario; sed de hoc posteriori leviter tantum & paucis lineis, nunc progredimur & ante omnia sub examen vocamus vexatissimam illam quæstionem an Episcopatus sit Ordo quispiam Jure Divino distinctus à presbyteratu & an Jurisdictionem aliquam in eum habeat. Agitur autem hæc controversia non tantum inter Pontificios & nostros, sed & inter Anglicanæ Ecclesiæ Episcopos Reformatos, & alios ejusdem sectæ Doctores, quos Presbyterianos appel-

appellant. Nos misso partium studio dicemus præcunte Scriptura S. quid ex verbo DEI dicendum sit.

Sciendum autem ante omnia ex Actis Apostolorum, quod tum Paulus tum reliqui Apostoli Verbum DEI in primis prædicarint in majoribus urbibus, rarò in vicis aut pagis, sine dubio ex instinctu quodam divino, ut in locis populosis magis cresceret & se multiplicaret Evangelium, hinc etiam passim mentio civitatis Romanæ, Ephesinæ, Philippensis, Atheniensis Corinthiacæ.

Talibus in locis crescente Christianorum multitudine præfati statim sive Presbyteri fuere constituti ab Apostolis, ut omnia ordine procederent, & necessaria cura ad porrò plantandas tales Ecclesias adhiberetur. Sic Paulus Act. 14. v. 23. dicitur constituisse Presbyteros per singulas Ecclesias, quas in peregrinatione sua Asiatica plantaverat; dicitur autem constituisse Presbyteros non unum, sed plures in singulis Ecclesiis, hoc est Collegium ex pluribus constans. Conflare id potest ex Ecclesiæ Ephesinæ Presbyterio, de quo Actor. 20. v. 17. ubi dicitur quod Paulus Mileto ad se accesserit Presbyteros Ecclesiæ illius.

In illo Presbyterorum Collegio ordo quidam fuit, ut unus diceretur Primus alius secundus, alius tertius; ubi tamen nulla Prælatio aut prærogativa alia fuit quam Ordinis, & qualiscunque Honoris. Re ipsa par omnium erat conditio & Status. Decedenti primo, succedebat secundus sine interventu novæ alicujus Electionis, ob paritatem omnium inter Ss; Et hæc succedendi ratio locum habuit ab ascensione Christi in Cælum ultra 150. annos; Mutata est postea ea Constitutio Apostolica, & introducta fuit Electio, ita ut penes Presbyterorum Collegium esset constituere & legere ex suo ordine pro Primo quem vellent, laudabili ut videbatur primò instituto, eò videlicet, quod in Electione & suffragiis talibus non ætas tantum, & cæcus quidam ordo, ubi sæpè etiam indignus prævalere potuit, sed merita respicerentur; Accessit ad mutationem hanc, quod etiam electo isti primo Presbytero nomen fuerit mutatum, dictus enim non amplius Presbyter, sed quasi καὶ ἐπίσκοπος Episcopus.

Cernimus exinde, quid JURIS DIVINI sit in hac materia, & quid HUMANI. Jure scilicet Divino Synonyma sunt presbyter & Epi-

B

Episcopus, nihilque est inter ipsos differentia. Quicquid est discriminis à Jure procedit HUMANO. Probatur assertio, quia in Scriptura S. hæc duo nomina promiscue & sine discrimine usurpantur ut in Actis cap. 20. v. 28. Ubi Ephesinæ Ecclesiæ Presbyteri dicuntur à Spiritu S. constituti illius Ecclesiæ Episcopi; Attendite, dicitur vobis & universo gregi in quo vos Spiritus S. posuit EPISCOPOS, unde valida est conclusio,

Quoscunque Spiritus S. posuit Episcopos ad regendam Ecclesiam, & ad attendendum gregi illi ipsi veri nominis ac propriè dicti sunt Episcopi dicendi: neque enim aliud munus Episcopis assignant ii, qui tantopere pro iis pugnant ipsosque Hierarchas constituunt. At juxta infallibile testimonium Pauli, Spiritus S. omnes Presbyteros cujuscunque civitatis, v. gr. Ephesinæ posuit Episcopos, ut regerent Ecclesiam & attenderent gregi, ad Presbyteros enim seu majores natu Ecclesiæ Ephesinæ verba faciens, loco cit. Act. 20. ait. Attendite vobis & universo gregi, in quo vos Spiritus S. posuit Episcopos regere Ecclesiam DEI. Ex Pauli itaque testimonio, quod longè majus est omni humano, cujuscunque civitatis presbyteri veri nominis ac propriè dicti Episcopi censendi sunt.

Porro; locus est expressus in 1. Tim. 4. v. 14. ubi Paulus ad Timotheum ait: *Noli negligere gratiam, qua in Te est, qua data est Tibi per Prophetiam, CUM IMPOSITIONE MANUUM PRESBYTERII.* Sive enim per presbyterium presbyterorum Collegium, sive presbyterale munus intelligatur, argumentum manet firmum, & colligi potest invictè hunc in modum. Ad quemcunque cœtum spectat Ordinatio Episcopi, ille ipse omni titulo & Jure pertinet ad ordinem Episcopalem; nemo enim aliquid dare potest, quod non habet vel in Gradu Eminentiori, vel formaliter, aut ad minimum virtualiter. At verò ad presbyterium, seu presbyterorum cœtum spectat & pertinet vi dicti Apostolici ordinatio Episcopalis: Itaque necesse est, ut presbyterium, seu presbyterorum cœtus sit verè Episcopalis.

Ulterius, quæcunque gratia per impositionem manuum Timotheo, quem inter Episcopos fuisse, Episcopalis præminentia Patroni viribus omnibus contendunt, quæ inquam gratia illi collata est, illa ipsa est verè Episcopalis: Jam subsumitur, presbyterium, seu presbyteri munus est gratia per impositionem manuum Timotheo collata; Er-

ta; Ergò presbyterium, seu presbyteri munus est gratia Episcopalis. Nec dissentire potest vi veritatis victus Diaconus Cancell. Estius in Com. ad hunc loc. inquit *Presbyterium hic vocat Paulus, ceterum seu Collegium Presbyterorum; ita tamen ut iuxta consuetudinem Scripturæ NOMINE PRESBYTERORUM ETIAM EPISCOPORUM comprehendatur. Nam de illis Apostolum loqui constat.*

Idem etiam rectè concluditur ex 1. Tim. 2. v. 2. ubi Paulus dicit oportet Episcopum esse irreprehensibilem &c. in quibus verbis nullam mentionem facit Presbyteri, ex nulla alia ratione, squam quod sub Episcopi nomine etiam Presbyterum intellectum volebat, & pro uno eodemque habebat. Quod si enim alius tum fuisset Episcopus, alius presbyter tauquam distincti realiter Ordines, consequens sane foret, quod Paulus presbyterum non omisisset, sed adjecisset, ut intelligeret, eosdem mores eandem pietatem in ipso quoque requiri. Vel si alia aut pauciora requiri in eo voluisset, id procul dubio monuisset, ne in aliqua parte officio suo deesse videretur.

Tertio, Petrus sine dubio fuit Episcopus, quin Episcoporum Episcopus, Princeps, si Pontificiis credimus, (quamvis Clemens Rom. Episcopus Jacobo hunc titulum largiatur in Ep. 1. his verbis Clemens Jacobo fratri Domini & Episcopo Episcoporum regenti Hebræorum Sanctam Ecclesiam Hierosolymis, sed & omnes Ecclesias quæ ubique fundatæ sunt.) Et nihilominus Petrus se vocat Presbyterum, 1. Petr. 5. v. 1. ac Presbyteros vocat Episcopos v. 2. sic & Apostolus Johannes se vocat Presbyterum, qui tamen ex omnium confessione fuit Episcopus. Synonyma itaque nomina stylo Scripturæ fuere presbyter & Episcopus.

Sed dicunt illi qui Episcoporum partes & prærogativam tuerentur in Angliâ, Primò, se non negare, quod ab Apostolis primitus fuerit Presbyterorum Collegium constitutum, per quod Ecclesia fuerit gubernata; verum inquit hanc Apostolicam constitutionem brevi admodum tempore durasse crescentibus videlicet dissidiis inter Presbyteros, cum alii dicerent ego sum Pauli, alii ego sum Apollò, alii ego sum Cephæ, 1. Cor. 1. v. 12. Pro remedio itaque contra scissuras & factiones tales fuisse, ut unus aliquis emereret, penes quem cura esset ac potestas gubernandi Ecclesiam commissam.

Confirmant hoc ex eo, quod Apostolus Paulus Timotheum Ecclesiæ

elisæ Ephesinæ in qua jam plures erant Presbyteri, præposuerit, & Titum in Creta reliquerit ad constituendos *πρεσβυτέρους καὶ πάλω*, præceperitque Timotheo, ne accusationem reciperet aduersus Presbyterum, nisi sub duobus aut tribus testibus, Canones etiam utriusque præscripserit, quales esse debeant tum Presbyteri tum Diaconi in Clerum assumendi, præceperit Tito *ἀνυποτάτους ἐπισημαίνει* & peccantes *ἐλέγχων μὴ ἀπίστους ἐπιταγῆς*, hominem hæreticum *παραιεῖν* post unam atque alteram admonitionem, quæ omnia pertineant ad Episcopos in quantum prærogativam habeant & Authoritatem supra Presbyteros, & sic aliquam Jurisdictionem & potestatem.

Secundo confirmant id, quia in Apocalypsi Angeli vocentur Pastores septem Ecclesiarum, eorumque nonnulli redarguuntur à Christo, quod quædam in suis Ecclesiis perperam fierent, quæ redargutio iusta non esset, si non uni alicui tanquam præposito Ecclesiæ potestas illa competeret mala Ecclesiam fœdantia corrigendi & reprimendi. Proinde Angelum illum Ecclesiæ suæ Episcopum fuisse, & singulari in eam & Presbyteribus Jurisdictionem habuisse.

Denique ipsum Hieronymum, qui tamen communiter pro æqualitate presbyteri & Episcopi certare videtur, in partes suas trahere annituntur. Quando enim ille in Comm. ad cap. i. Ep. ad Tit. ait: Antequam diaboli instinctu studia in religione fierent, & diceretur in populis, Ego sum Pauli, ego sum Cephæ, ego Apollo, communi Presbyterorum Consilio Ecclesiæ regebantur; Postquam verò unusquisque eos quos baptizaverat suos putabat esse, non Christi, in toto Orbe decretum est, ut unus de Presbyteris electus superponeretur, cæteris ad quem Ecclesiæ cura pertineret, & Schismatum semina tollerentur. Ex his verbis concludunt, quod quia Schismata illa & voces Schismaticæ tempore Apostolorum fuerint auditæ, ideoque ut obviam iretur malo Apostolos hoc remedium statuisse, ut videlicet unus cæteris in Ecclesia præponeretur, qui Jurisdictionem in Clerum & Ecclesiam haberet.

Verum enim verò utut hæc speciosè dicantur, non tamen ita firma sunt, ut solvi non queant. Ad primum ergo dicitur, quod argumentum procedat ab Extraordinario ad Ordinarium modum, & sic nihil inferri. Licet Titus & Timotheus fuerint à Paulo constituti extra Ordinem, ut Ecclesias illas ordinarent, non tamen sequitur, quod id ha-

id habuerint Jure Ordinario, Exemplo res illustrari potest, in Civili Politia & gubernatione, ubi præter & supra Magistratus ordinarios, quibus commissum est regimen & gubernatio in oppida vel provincias, sæpe constituitur aliquis ad tempus cum majore & eminentione potestate, *ἡν ἰσχυρὰ διορθώσῃ* uti de Tito loquitur Paulus. Si quid ergo illi habuerunt Authoritatis & prærogativæ supra reliquos Ecclesiæ Presbyteros, id non habuerunt ex Jure Ordinario, utque illud perpetuum esset in Ecclesia, sed habuerunt tanquam Evangelistæ, sive speciales & singulares Apostoli Pauli Ministri, à quo hic & illuc mittebantur extra ordinem ad Ecclesiæ Statum conformiter constituendum, donec rebus Ecclesiæ benè constitutis, postmodum Comuni Presbyterorum consilio regerent, Ecclesiæ.

Ad secundum dicitur, Angeli appellationem commodè posse tribui ILLI, qui primus erat in Ordine & honore Presbyterorum, illi enim præcipua cura & *ἐπιμενῆ* in Ecclesiis incumberebat; Unde etiam illi vitio verti potuit, aut etiam in laudem ejus dici, quicquid benè aut male in Ecclesia gestum erat: Nisi forte demonstrari possit id factum esse ex contumacia compresbyterorum Consiliis ejus & sententiæ obnitentium. Quo tamen in casu potuit Christus Ecclesiæ Pergamensis & Tyatirensis Presbyterum increpare, quod eorum quisque non satis se fortem & magnanimum præstitisset, ut ex Ecclesiâ tollerentur ii, qui Idolothyta & fornicationem, licita esset prædicabant.

Ad tertium quod ex Hieronymo objicitur vires non habet, Non enim sensus ejus est, quod Paulus constituerit Episcopos supra Presbyteros, sed quod progressu temporis id fuerit institutum consentiente toto orbe. Cur enim non sic potius locutus fuisset Hieronymus. Cum vidisset Paulus Diaboli instinctu etiam se vivente studia & factiones in re Religionis esse factas, ac jam fuisse in Ecclesiis qui dicerent, ego sum Pauli ego sum Cephæ &c. constituit ipsi unum à se electum, qui cæteris superponeretur Presbyteris jussitque ut idem in posterum in toto orbe servaretur: Sic sane Hieronymus loqui debuisset, si Episcopos evehere voluisset: Verba itaque illa ego sum Pauli, ego sum Cepha, licet dicta sint Corinthi vivente Paulo, & in partes voluerit abire Ecclesiæ Corpus, non tamen exinde concludi potest, quod temporibus Pauli toto orbe decretum fuerit,

ut unus Presbyteris præponeretur, sub titulo Episcopi, & qui Jurisdictionem in Presbyteros haberet: Neque enim ait Hieronymus, simulac Corinthi dictum fuit, Ego sum Pauli &c. toto Orbe Decretum esse, &c. sed quum dictum est in populis, hoc est, postquam alii passim Corinthiorum exemplo dementati, in partes discerpti sunt, quod ante centesimum quinquagesimum annum post Christum natum Idonee vix quisquam probaverit factum esse.

Ex dictis patet 10. Quid sentiendum de illa præ eminentia & Potestate quam non præ tendit tantum, sed quotidie etiam exercet Episcopus Romanus supra totam Ecclesiam, quam nullo Jure Divino aut Apostolico nitatur ejus *ἡγεμονίᾳ*; & quod si ad tempora primæ simplicitatis vellet respicere Monarcha ille Universalis nihil aliud illi relinquatur quam Cura Ecclesiæ per prædicationem Verbi & Sacramentorum administratio, atque usum legitimum Clavis ligantis & solventis, quæ fuerunt munia & officia Presbyterorum & Episcoporum omnium temporibus N. Testamenti.

Patet Secundo. Quam iniquum & brutale fuerit fulmen Concilii Tridentini contra illos qui paritatem Episcopatus & Presbyteratus defendunt JURE DIVINO, quando Patres illi Capitolini ita pronunciant, Sess. 23. cap. 4. Sacrosancta Synodus declarat, præter cæteros Ecclesiasticos gradus, Episcopos, qui in Apostolorum locum successerunt, ad hunc Hierarchicum Ordinem præcipue pertinere, & positos sicut Apostolus ait, à Spiritu S. regere Ecclesiam DEI, *omnesque Presbyteris superiores esse.*

Et Can. 1. *Si quis dixerit Episcopos non esse Presbyteris superiores, Anathema sit.* Nempe ex his ipsis Anathematibus constat, quantum degeneraverint Episcopi in Regno Papatus à primo fine, quin & pietate, ille enim fuit schismata tollere, Ecclesiam in tranquillitate & pace conservare, salutem Communi prospicere, Curam Animarum habere, legitime uti potestate clavium; Jam verò quid est potestas Episcopi Romani aliud, quam mera tyrannis, ubi non Presbyteri tantum, sed & reliqui Episcopi & Archi-Episcopi Nutum Imperia & voluntatem unius Cæca quadam obedientia observare tenentur.

Sed videamus quid circa hoc punctum, primitiva Ecclesia, & quid cordatioribus his Postremis temporibus senserint.

PA.

PATRUM TESTIMONIA.

Sit autem inter primos Johannis Evangelistæ Discipulus Polycarpus qui in Epistol. ad Philipp. apud Euseb. libr. 4. cap. 15. *Subjetti* inquit, *estote Presbyteris & Diaconis*, sicut & *DEO & Christo*, *et Virgines in culpata & casta Conscientia gradientes: Presbyteri autem sint facili ad compatiendum affectu* præditi: In tota ista Epistola ne nil invenitur, quo vel per minimam conjecturam concludi posset Presbyterum distinctum & inferiorem quandam Ordinem esse ab Episcopatu, sed potius evidens ex ea conclusio hauriri potest, Presbyteros Philippensium fraternitatem in Communi rexisse; Deinde nullius alterius gradus aut Ordinis mentio fit, quam ut in Apostolicis Epistolis Presbyterii & Diaconatus, id quod tamen necessum fuisset ex Scopo Divi Polycarpi; Ergo nullo prætextu juris exinde superioritas aliqua Ordinis Episcopatus supra Presbyterium colligi debet.

Neque habet aliquid solidi, quod opponat Natalis Alexander, Audax alias defensor & impudens Episcopalis Supereminentis Dignitatis, ait enim & fatetur expressis terminis pag. m. 63. *Presbyterorum nomine etiam Episcopi à S. Polycarpo significari; Quia utriusque Ordinis commune erat illa ætate Presbyteri & Episcopi nomen*. Stylo videlicet Scripturæ S. & Apostolorum: Non autem nomen tum temporis hoc est in primordio Ecclesiæ Commune fuisse sed etiam rem significatam, facile patere potest, cum probabile nullo modo sit, Apostolos Æquivocationibus Orbi & Christianismo nascenti illudere voluisse.

Producimus secundo Ignatium in Epistola ad Magnesios, qui ipse licet à nobis non habeatur pro eo, pro quo ab Ordinis Episcopalis defensoribus, & Pontificiis Doctoribus habetur, videlicet pro Ignatio Martyre, tamen ut eo firmius καὶ ἀνδροπῶν sit Argumentum & Testimonium, non abs re erit, ipsummet audire; Ille autem in citata Epistola ad Mag. expressis verbis fatetur, *καὶ πάλιν* illam esse τὴν Novellam Ordinationem, quæ Episcopum presbyteris præponebat; Deinde Presbyterium dicit esse *ἡμῶν τῆ Χριστοῦ*, eo quod ab Institutione & voluntate Christi originem suam habeat. Exin Magnesios multis verbis persuadere conatur, ut Episcopum recens destinatum benevole recipiant, & omnem ei honorem ac reverentiam exhibeant

hibeant licet ætate sit junior ; Antecedenter autem Sotioni Diacono blanditur ; quod se submiserit Episcopo, *ὡς χάρις Θεῶ, & Presbyterio* ut à Christo instituto. *Καὶ τῷ συνδύλῳ μου Σαλῶνθῳ, ἔργῳ ἐπισημῶν, ὅτι θηροποιῶν τῷ θηροποιῶν ὡς χάρις Θεῶ, καὶ πρεσβυτερίῳ ὡς θῆμῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Et Sotionis Conferui mei, qui mihi gratus est eo nomine & acceptus, quod subicitur Episcopo, ut gratia Dei, & presbyterio ut Instituto Christi.*

In his verbis Ignatius affert aliam rationem, qua probaret iste Ignatius qualiscunque demum fuerit, Episcopos supra presbyteros eminare, quam quod asserit, illos gratia DEI in illum locum ascendisse ; non poterat negare, quod omnes tunc sciebant, presbyteros à Christo per Apostolos institutos fuisse ; verum ut novam hanc institutionem Episcopi presbyteris superponendi DEO etiam placere ostenderet, summo ejus beneficio & gratiæ acceptam eam ferendam esse affirmat ; pergit porro & sic loquitur ; *καὶ ὑμῶν δὲ πρέπει μὴ συγκαταδοῦν τῇ ἡλικίᾳ τῷ θηροποιῶν ἀλλὰ κατὰ δύναμιν Θεοῦ πατρὸς πάντων ἐν τρωπῶν αὐτῷ αἰπυρόμενοι, καθὼς ἔγνω καὶ τῶν ἀγίων πρεσβυτέρων, ἡ προσελήφθαις τῶν φαινομένων νεωτερικῶν ταῖν, ἀλλ' ὡς φρονίμως ἐν Θεῷ συγκαταδοῦντες αὐτῶ. h. e.* Et vos quidem decet non nimium familiariter uti, ætate Episcopi, sed secundum virtutem DEI Patris omnem ei reverentiam exhibere, sicut cognovi presbyteros, non accipientes eam, licet NOVA videtur INSTITUTIONEM, sed tanquam prudentes in DEO cedentes ipsi.

In his verbis Ignatius iste commendare vult plebi Magnesiæ novum suum Episcopum, & desiderat, ut non nimis familiariter cum illo agant, quod videatur ætatis adhuc juvenilis, sed ut cum reverentia cum eo versentur. Postmodum ad Presbyteros transit, quibus, quia molestum videri poterat, hominem novitium & immaturum annis sibi præsuppositam hacere, alia via satisfacere sat agit, petitque ut tanquam in DEO prudentes viri, honorem ei deferrent, & primas concederent. Non enim ipsi tantum hunc honorem habituros, sed & DEO patri Jesu Christi.

Ad hoc testimonium reponit *Natalis Alexander*, Episcopatum quidem, ut Presbyteratu superior est, tunc NOVELLAM INSTITUTIONEM fuisse, cum S. Ignatius ad Martyrium duceretur. Sed cum id intra 75. annos post resurrectionem Christi contigerit,

gerit, nihil obflare quin fuerit ex Christi Institutione, & tamèn po-
ruerit dici recens.

Producimus tertio Hieronymum qui in hac materia est instar
omnium, & in Epist. 85. ad Evagrium ita ait: *Audio quendam in-
tantam erupisse vecordiam, ut Diaconos presbyteris, id est, Episcopis an-
teferret. Nam cum Apostolus perspicue doceat, eosdem esse presbyteros,
quos & Episcopos: quis patiatur ut mensarum & viduarum minister, su-
pra eos se tumidus efferat, ad quorum preces Christi corpus sanguisq, con-
fiscitur? Quæris Auctoritatem? Audi testimonium. Paulus & Timo-
themus, servi Christi Jesu, omnibus sanctis in Christo Jesu, qui sunt Phi-
lippis, cum Episcopis & Diaconis. Vis & aliud exemplum? In Actibus
Apostolorum ad unius Ecclesie Sacerdotes ita Paulus loquitur: Attendi-
te vobis & cuncto gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos, ut
regeretis Ecclesiam Domini, quam acquisivit sanguine suo. Ac ne quis
contentiosè in una Ecclesia plures Episcopos fuisse contendat, audi & aliud
testimonium, in quo manifestissime comprobatur, eundem esse Episcopum
ac Presbyterum. Propter hoc reliquite in Cretà, ut, quæ decrant, corri-
geres, & constitueres Presbyteros per civitates, sicut & ego mandavi. Si
quis est sine crimine, unius uxoris vir, filios habeat fideles, non in accu-
satione luxuria, aut non subditos. Oportet enim Episcopum sine crimi-
ne esse, quasi Dei dispensatorem. Et ad Timotheum, Noli negligere gra-
tiam, quæ in te est, quæ tibi data est per Prophetiam per impositionem ma-
nuum Presbyterii. Sed & Petrus in prima Epistola. Presbyteros, inquit,
in vobis precor compresbyter & testis passionum Christi, & futura gloria,
quæ revelanda est, participes, regite gregem Christi, & inspicite non ex
necessitate, sed voluntarie juxta Deum.*

*Quod quidem Græcè significantius dicitur, Ἐπιτοπῆτες, id est, Su-
perintendentes, unde & nomen Episcopi tractum est. Parva tibi viden-
tur tantorum virorum testimonia. Clangat tuba Evangelica, filius toni-
trui, quem Jesus plurimum amavit, qui de pectore Salvatoris doctrina-
rum fluentia potavit. Presbyter electa Domina, & filius ejus, quos ego in
veritate diligo. Quòd autem postea unus electus est, qui ceteris præpone-
retur, in Schismatis remedium factum est, ne unusquisque ad se trahens
Christi Ecclesiam rumperet. Nam & à Marco Evangelista Alexandria
usq, ad Heraciam & Dionysium Episcopos Presbyteri semper unum ex se
electum in excelsiori gradu collocatum Episcopum nominabant, quomodo si*

C

cxcv-

exercitus Imperatorem faciat, aut Diaconi eligant de se, quem industrium noverint, & Archi-Diaconum vocent. Quid enim facit excepta Ordinatione Episcopus, quod Presbyter non faciat? &c.

Et postea: *Presbyter & Episcopus, aliud etatis, aliud dignitatis est nomen. Unde & ad Titum & ad Timotheum de Ordinatione Episcopi & Diaconi dicitur, de Presbyteris omninò reticetur, quia in Episcopo & Presbyter continetur.*

Lyranus in cap. 3. prioris ad Timoth. *Dicunt alii, quòd per Episcopatum intelligit Sacerdotium, quod est etiam officium intendendi saluti populi sibi commisi, quòd immediatè post agit de statu Diaconi, ut patet in littera, & non est verisimile, quòd scribendo de statu Episcopi statim transiret ad statum Diaconi, Sacerdotio pratermissò.*

Idem in cap. 1. Epist. ad Tit. *Sciendum, quòd Apostolus sub nomine Presbyterorum intelligit etiam Episcopos, & è converso sub nomine Episcoporum intelligit Presbyteros, sicut dictum fuit plenius supra. 1. Tim. 3.*

Marfilii Patavinus in Defensore Pacis part. 2. cap. 15. *Debet vos non latere, quòd hæc nomina Presbyter & Episcopus in primitiva Ecclesia fuerunt Synonyma, quamvis à diversis proprietatibus eidem imposita fuerint. Nam Presbyter ab etate nomen impositum est, quasi Superintendens. Unde Hieron. in Epistola quadam ad Evagrium Presbyterum, qua intitulari solet: Qualiter Presbyter & Episcopus aliud etatis, aliud dignitatis est nomen. Unde ad Titum & ad Timotheum de Ordinatione Episcopi & Diaconi dicitur, de Presbyteris omninò reticetur, quia in Episcopo Presbyter continetur. Hoc etiam manifestè apparet per Apostolum ad Philippenses primo, cum dixit: Omnibus Sanctis in Christo Jesu, qui sunt Philippis, cum Episcopia & Diaconis. Ecce, quòd Sacerdotes non aliter nominavit, quam Episcopos. Certum enim est, quòd Episcopi plures in unica civitate non aliter erant, nisi quia plures Sacerdotes. Idem rursum palam per eundem ad Titum primo, cum dixit: Hujus rei gratia reliquit te Creta, ut ea, quæ desunt, corrigas, & constituas per civitates Presbyteros, sicut ego disposui tibi. Si quis est sine crimine. Et immediatè subiungens constituendorum Presbyterorum qualitatem, ait: Oportet enim Episcopum esse sine crimine, sicut Dei dispensatorem. Ecce, quòd constituendum Presbyterum non nisi Episcopum vocavit. &c. &c.*

PRO-

PROPOSITIO III.

Qua fuerit origo Primatus Episcopalis

SUMMA.

1. *Via sternitur ad questionis enodationem.*
2. *Producitur Sententia Hugonis Grotii.*
3. *Hieronymus ad testimonium vocatur.*
4. *Afferitur, quod tota prerogativa Episcopalis, sit ex Jure Humano.*
5. *Sicut & eminentia Metropolitanorum & Patriarcharum.*
6. *Explicatur ex Antiquitate, quid fuerit Episcopus Catholicus, & Oecumenicus.*

Episcopus & Presbyteros ex primævâ & Apostolicâ constitutione unam eandemque habuisse functionem, unumque fuisse ordinem, re ipsa non distinctum, licet nomine, ex antedictis audivimus. Videamus jam quænam fuerit vel ratio vel causa movens Ecclesiam ad deserendam istam constitutionem Apostolicam, & introducendam novam.

Celeberrimus *Hugo Grotius* hic prorsus à nobis abit, & peculiarem commentus est sententiam in speciosò tract. de *Imperio Summo. Potest. circa Sacra*, putat enim, quòd quia apud Gentes gradus fuerint Sacerdotum, uti apud Græcos teste Thucydide; item in veteri Druidum disciplinâ, asserente id Cæsare; apud Catos, authore Strabone; Apud veteres Burgundiones, notante Marcellino; Distinctionem hanc Graduum ex Jure Naturæ descendere. Verùm insigniter decipitur Vir aliàs Magnus, neque enim necessum fuit, ut Christus vel Apostoli Status Ecclesiastici normam caperent ex fallaci officinâ & republicâ Diaboli. Quid enim Sacerdotes & Pontifices illi Maximi fuerunt, nisi cultores Dæmonum, nec statim est Juris Naturæ id, cujus exempla apud Gentes dantur. Magis plausibile videri posset illud, quando asserit, DEUM ipsum hunc morem præficiendi unum summum Sacerdotibus aliis per nomothesium in Ecclesiâ & Republicâ Judaicâ probasse & constituisse; Fallitur tamen etiam in isto; nam alia tempora, alii homines, alia Respublica aliud quoque Regimen postulant, mutatoque, ex toto Sacerdotio neces-

sum quoque fuit, aliam legem & ordinem poni, ut ita potius contrarium exinde pateat. Deinde summus Pontifex in Veteri Testamento non fuit Typus Episcoporum novi Testamenti, ille enim unus fuit, hi verò quàm plurimi, sed fuit Typus & Umbra CHRISTI, uti dilucidè hoc exponit Paulus in Epistolâ ad Hebræos.

Aliam longè originem Gradûs illius describit suprâ citatus Hieronymus in Epist. ad Tit. inquit, *Antequam Diaboli instinctu studia in religione fierent & diceretur, Ego sum Pauli, ego sum Cepha, ego verò Apollinis, Communi Presbyterorum consilio regebantur Ecclesia. Postquam verò unusquisque eos, quos baptizaverat, suos esse portabat, non Christi, in totò Orbe decretum est, ut unus de Presbyteris electus superponeretur cæteris, ad quem Ecclesia cura pertineret, & schismatum semina tollerentur.* Causam itaque immutati ordinis ab Apostolis constituti & primatûs Episcopalis Hieronymus ait esse dissidia & Schismata Presbyterorum inter se, quæ non potuerunt viventibus adhuc Apostolis esse tam frequentia, ut propterea illi moti fuerint ad evertendum primum ordinem à se constitutum.

Alii hanc Causam ponunt, quòd quia in primitus constituto Presbyterio semper fuerit quædam Successio, ita ut decedente primo secundus ejus locum tenuerit, uti in antecedentibus quoque tetigimus, & verò lapsu temporis & post ætatem Apostolicam sæpè etiam indigni primatum in Collegio Presbyteriali obtinuerint, ideoque prospectum ab Ecclesiâ, ut unus sublata successione ex Collegio eligeretur, qui titulum gereret Episcopi & Presbyteris præfesset, haberetque solus ordinandi Clericos potestatem: Et hæc ratio cum Hieronymiana amicè stare potest.

Cæterùm hæc nova ἐξουχία Episcopo collata viam statim paravit, ut Episcopatus distingueretur à Presbyteratu, & haberentur tanquam duo realiter diversi Ordines: mox enim constituti fuerunt plures in eadem provinciâ Episcopi, singuli in singulis oppidis, decretumque, ut Episcopus non amplius à Sympresbyteris suis consecraretur; magis Humano Consilio, quam dispositionis Dominicæ Veritate, ut loquitur sæpè citatus Hieronymus. Neque hîc substitit humana illa prudentia, sed ex iisdem, quibus antea motivis, æqualitas inter Presbyteros sublata est, consultum visum æqualitatem etiam Episcoporum abrogare, ne scilicet etiam hoc modò schismata, turbæ & dissensio-

ensiones in Republicâ Ecclesiastica orientur; facta itaq; talis constitutio, ut inter plures in eâdem provinciâ unus emineret, & esset primus Episcopus, quomodo inter plures presbyteros unus in primâ & Apostolica ordinatione erat primus Presbyter, sicque in novo isto Episcoporum ordine suus quoque PRIMATUS ortus est.

Hic verò Primatus non conferebatur ex Receptionis aut Ordinationis Prioritate, ita ut qui prior erat in ordinem Episcoporum susceptus, alium posteriorem antecederet, quemadmodum id primo in usu erat apud Presbyteros, neque etiam primariò & per se meritum respiciebatur, uti factum in primis Episcopis constituendis, neque tertio fundatores talium Ecclesiarum momenti quicquam afferebant, aliàs enim non prælata fuisset Alexandria Antiochiæ, non utraque Hierosolymis, non denique Corinthus, Ephesus, Philippis, quas Ecclesias Apostolicas fuisse certum est, Alexandriæ ipsi cessissent, sed civitatis magnitudo & Dignitas pondus omne & Primatum conferebat, nempe PRIMA Provinciæ Civitas primatum quoque tribuebat. Atque exinde etiam Metropolitanì dicti sunt illi Episcopi, quia in Metropoli Provinciæ residebant. In Occidente appellati fuerunt Archi-Episcopi, & initio quidem nudum Ordinis & honoris primatum habebant primi illi provinciarum Episcopi, non verò, Jus, Imperium aut Dominationem in alios Episcopos; Cujus rei nullum evidentius argumentum est, quàm quod Cyprianus Africæ Episcopus Romanum Antistitem Cornelium per omnes Epistolas fratrem & Collegam appellat; Liberè etiam illum carpit & accusat, quòd literas ab Hæreticis Africæ voluerit accipere minis eorum commotus. Quin & in Epistolâ ad Antonianum scribit, Cornelium in eandem secum sententiam consensisse in causâ de lapsis recipiendis: Verba sunt. *Ac si minus sufficiens Episcoporum in Africâ numerus videbatur, etiam Romam super hæc re scripsimus ad CORNELIUM COLLEGAM nostrum, qui & ipse cum plurimis Episcopis habitò Concilio in eandem nobiscum sententiam PARI GRAVITATE & salubri MODERATIONE consensit.*

Sed non multò post ad istum honoris titulum additum quoque est duplex Jus, primò consecrandorum Episcoporum, sic ut primus Provinciæ Episcopus sive Metropolitanus talis ordinaret omnes suæ Provinciæ Episcopos, qui tamen antea à suis Coepiscopis erant ordi-

dinati & consecrati: Secundò constitutum est, ut totius Provinciae curam in rebus Ecclesiasticis susciperet, & negotia incidentia expediret, penè ad modum & modulum civilium administrationum. Licet verò hæ INNOVATIONES primitus tantum quasi per quandam consuetudinem irrepserint in Ecclesiam, firmatæ tamen fuerunt postea per Concilium Nicœnum primum Oecumenicum, sic ut in regulam & Justransirent.

Supra istos Archi-Episcopos & Metropolitas postmodum iterum alii collocati fuerunt, sed post Concilium Nicœnum, nempe Patriarchæ, Romanus nempe; Antiochenus, Alexandrinus & Constantinopolitanus, quibus postmodum etiam additus fuit Hierosolymitanus in memoriam urbis, quæ tum Ælia vocabatur, quoniam Ælius Adrianus ipsam denuò instauraverat; quanquam ista dignitas non diu remanserit apud eam.

Reperitur & alius titulus apud Scriptores Antiquos, videlicet *Catholici*, qui Episcopis quibusdam tribuebatur: sic Persarum Episcopus appellatus est antiquitus, ita etiam Armenius, ut observat doctissimus Salmasius, ubi his est, quid per eum prærogativæ acceperint isti Episcopi. Quidam ipsum confundunt, cum Oecumenico, de quo mox, alii dicunt, quod ad omnes etiam inferioris ordines pertinuerit; sed verius videtur, quod Catholicum nomen minus quid importet quam oecumenici, nec tam latè extendatur: Licet enim notet idem ac universale, ut Tertullianus quoque explicat; tamen quando Episcopis illa vox tributa est, nihil aliud notabat, quam quod habeant supremam & universalem Episcopiam in suis diocæsisibus, quique adeò Archi-Episcopatum suum in solidum tenebant, neq; cogebantur, alteri rationem reddere nisi soli DEO. Confirmat hoc Canon trigessimus quarrus Arabicus, quem citat modo laudatus Salmasius, de Seleuciæ Metropolitano loquens; *Sit præterea honorandus, qui tenet sedem Seleucia, quæ est in Provincia Orientali, qui debeat etiam appellari nomine CATHOLICI, sitq; obediendum ei, & possit is ordinare Archi-Episcopos, sicut faciunt Patriarcha.* Ex quo intelligitur Patriarcham & Catholicum ejusdem dignitatis fuisse nomina.

Supereft ultimus sive summus titulus videlicet Oecumenicus; quem tandem sibi arrogarunt Constantinopolitanus & Romanus Patriarcha: Erant duæ regnantes in Oriente & Occidente Urbes Constanti-

stantinopolis & Roma, dicta utraque *αἰνεμένη* Metropolis & Caput Imperii. Æmula utraque in primis etiam quoad regimen Ecclesiasticum; Prior tamen Constantinopolitanus assumpsit nomen Oecumenici quam Romanus, ut constat ex literis Gregorii, ad Johannem Patriarcham Constantinopolitanum, ubi præcursorem illum Antichristi appellat, qui se vocet Episcopum Oecumenicum. Hoc tamen non obstante successores Gregorii istum titulum, in primis autem rem anxie quæsi verunt, & à Phoca etiam impetrarunt; ex quo deinde universalem Monarcham, & Dominum Ecclesiæ exculperunt: assumpto in malè causæ, subsidium loco Matth. 16. Ubi Christus Petro dicit, *Tu es Petrus, & super hanc Petram adificabo Ecclesiam meam &c.* Hic enim universale dominium & regimen concedi Petro in Ecclesiam asserunt, Episcopum verò Romanum esse ejus legitimum successorem, de quo prolixius in sequentibus. Hi sunt isti progressus graduum & Titulorum in statu Ecclesiastico; Ubi ab infimis, à Ministerio, non Duce Deo, sed Humano arbitrio imò Ambitione deventum est ad summa, supra quæ ne ipsa quidem quantacunq; sit superbia progredi potest. Quæ omnia plenius tractabuntur.

PROPOSITIO IV.

An primi Episcopi Romani aliquam Jurisdictionem in alios Episcopos habuerint.

SUMMA.

1. *Producitur Clemens, prætextus Petri in Episcopatu Romano successor.*
2. *Ostenditur ipsum nullum prætendisse Primatum, qualem Hodierne Episcopi Romani.*
3. *Loca quadam Patrum adducuntur, in primis Clementis, Cypriani, Gregorii M. &c.*

Quamquam ex dictis facillè sit dijudicare, quid hic sit sentiendum, tamen quia in Causa fidei & veritatis superflua nocere non possunt vrdebimus, quid illi Patres & Episcopi, qui immediatè Apostolis succedere, circa hoc punctum senserint. Assumamus autem ante omnes Clementem, quem Baronius primum Episcoporum Romanorum & Successorem Petri appellat; Is igitur qui Antecessor Pontificis

Pontificum omnium Romanorum fuit, atque adeò primus Urbis Romæ post Petrum Episcopus, scire quam maximè potuit, quin & debuit, quænam Privilegia sedi ipsius à Petro suo Ordinatore fuerint concessa: Et quid dicam de Petro Ordinatore, cum privilegia ista ab isto DEO dicantur concessa & data: Quod si ita est, sanè Jus illud divinum atq; ab ipso DEO immediatè manans silentio involvere & tumultare non debuit; Ne posteritas insigni illo Jure defraudaretur. De illo tamen Primatu ne ullum quidem Verbulum habet, in omnibus illis constitutionibus Apostolicis, quarum diversis locis Episcopi officia accuratè exequitur. Imò e contra in Epistolâ ad Jacobum fratrem domini, quem ut Hierosolymitanum Episcopum ἐπίσκοπον ἐπισκόπων appellat, prærogativam illi adscribere videtur.

Idem Clemens in libro ἐπιτομῶν 6. cit. Eusebio lib. 11. cap. 1. Historiæ Ecclesiasticæ scribit, post Christi ascensionem Petrum, Jacobum, Johannem cum inter primos habiti essent Apostolos à Christo, non tamen de gloriâ & prærogativa contendisse inter se, sed Jacobum Hierosolymorum Episcopum & Antistitem fecisse. Si Petro Primatus dignitatis & JURISDICTIONIS Jure suo fuisset debitus, non alius Episcopus in ea creari debuisset.

Sed, inquit quidam, Cyprianum in Epist. 54. ad Cornelium Pontificem Rom. expressè primatum assignare sedi Romanæ; Ita enim ejus sonant verba: *Navigare audens & ad Petri Cathedram, atque ad Ecclesiam Principalem, unde unitas Sacerdotalis exorta est, à Schismaticis & Profanis literas ferre, nec cogitare eos esse Romanos, quorum fides, Apostolo predicante, laudata est, ad quos perfidia non possit habere accessum.* Idem videtur dicere Irenæus Polycarpi Discipulus, his verbis: *Ad hanc Ecclesiam, sermo est de Romana, propter potiorum Principalitatem, necesse est omnem convenire Ecclesiam.* Verùm nihil in his verbis est, quod Primatum Episcopo Romano transcribat, qualem hodiè sibi vindicat. Nam ultro concedimus, quod tum Cyprianus, tum Irenæus duas res in Cathedra Petri, sive sede Romana agnoverint, nempe Principalitatem, ἡ πρωτοτονία, & Fidem, sive doctrinæ puritatem, sed longè alio sensu, quam volunt Romanæ Ecclesiæ Advocati. Id quod patere potest ex iis quæ supra diximus ex Cypriano.

Secun-

Secundò *Gregorius Magnus*, & ipse *Episcopus Romanus Epist.* *libr. 4.* disertis verbis & magno Zelo istum primatum impugnat, ut jam supra quoque tetigimus, in *Johanne Episcopo Constantinopolitano*, qui sibi titulum *Episcopi universalis* arrogaverat, ita enim in *Epist. 32. ad Mauritium Imp.* scribit: *Non solus ego, sed tota turbatur Ecclesia, quia pie leges, quia veneranda Synodi, quia ipsa Domini nostri mandata superbi & pomposi cujusdam sermonis inventione, Episcopi videlicet UNIVERSALIS, turbantur. Sacerdotes qui in pavimento & cinere jacentes flere debuerunt, VANITATIS sibi nomina expetunt, & NOVIS ac PROPHANIS vocabulis gloriantur.*

Et postea; *Ab sit à cordibus Christianorum NOMEN illud BLASPHEMIÆ; in quo omnium Sacerdotum honos adimitur, dum ab uno sibi DEMENTER arrogatur.*

Item, *ille coercendus est, qui Sancta Universali Ecclesia injuriam facit, qui corde tumet, qui gaudere de nomine singularitatis appetit, qui honori quoque Imperii vestri, se per PROFANUM VOCABULUM superponit.*

Et in *Epistola 30. ad dictum Imp. Mauritium; Eundem fratrem & Consecratorem meum studiosè admonere curavi, ut si habere pacem omnium, concordiamque desiderat, à stulti vocabuli, OECUMENICI EPISCOPI, se appellatione compeecat.*

Et post. *Ego autem fidenter dico, quia quisquis se UNIVERSALEM SACERDOTEM vocat, vel vocari desiderat, in Elatione sua ANTI-CHRISTUM PRÆCURRIT, quia superbiendo se ceteris præponit: Nec dispari superbia ad errorem ducitur, quia sicut PERVERSUS ILLE, DEUS videri vult super omnes homines, ita quisquis iste est, qui solus Sacerdos appellari appetit, super ceteros Sacerdotes se extollit.*

Contra hoc tam illustre Testimonium *Episcopi Romani*, multamovenent hodierni scriptores & adultores sedis *Romanæ*, & inprimis *Sanderus libr. 7. de Monarch. Eccl. Cesar Baronius ad An. 595.* & alii, dicuntque, non absolute damnari à *Gregorio NOMEN UNIVER-SALIS Episcopi*, sed tantum in *Johanne Episcopo Constantinopolitano*, qui eum titulum sibi vindicavit, cum tamen de jure pertineat ad *Episcopum Romanum*, atque adeo ad *Gregorium ipsum*. Sed hoc commentum ipsa sui vanitate perit. Nam si hoc verum esset, quod in illis locis *Gregorius* suam causam agere voluerit, & titulum

D

Epi-

Episcopi Universalis sibi vindicare, absurdè admodum & imprudenter egit Magnus ille Episcopus, quod Titulum illum Episcopi Universalis absolute STULTUM, PROPANUM, BLASPHEMUM, VANUM, PERVERSUM & SCELESTUM appellavit, cum illum sibi arrogare voluerit. Quam stulta fuisset argumentatio sapientissimi aliàs Episcopi; quicumque se effert supra alios Episcopos, Collegas suos, & usurpat nomen singularitatis, ac præfert se cæteris, & omnes alios sibi subjicere conatur; is est præcursor Antichristi; At Johannes Episcopus Constantinopolitanus id facit, cum tamen hoc de Jure mihi competat, & omnes alii Episcopi mihi sint Subjecti. E.

Secundò expresse negat Gregorius, vel se vel ullum Antecessorum suorum hoc titulo usum fuisse, nec se uti velle, cum **USURPATIO** illius nihil sit aliud quam fidem perdere: Esse illum titulum contra statuta Evangelica & Canonum decreta: Per eum omnium Sacerdotum honori detrahi.

Alii aliud effugium quærunt, dicuntque universalem Episcopum dupliciter posse intelligi: Primo, pro eo, qui solus sit & unicus Episcopus, ita ut nulli præter ipsum Episcopi nomine vocari queant, sed alii omnes Universales Episcopi & unici sint Ministri & Vicarii. Vel sumi posse pro eo, qui non quidem unus & solus, sed tamen Præcipuus, & summus sit Episcopus inter alios inferiores, habeatque curam totius Ecclesiæ, sed Generalem, ita ut non excludat particulares Episcopos, sicut Generalis aliquis minister aut provincialis, vocatur, non qui solus sed Principalis aut Supremus sit Minister.

Verum enim verò etiam ista parum soliditatis habent: Nam primo, Episcopus Romanus, se Episcopum Universalem dicit priore sensu. Probet quicumque volet hodie Episcopus aut etiam Archiepiscopus & PAPAM R. Collegam aut fratrem appellitet; experietur quanto intervallo à se distet Pontifex ROMAN. quam inique ferat Episcopus ille, si vel minimam Authoritatis partem alius Episcopus ad se trahat, & quod reliqui omnes sint Ministri imò Umbra ancillantes. Legat qui potest vel Petri Syavis Historiam Concilii Tridentini, vel etiam Sforzæ Pallavicini, nisi cæcus sit lector, deprehendet nihil relinqui aliis Episcopis præter obsequii ultimi gloriam. Neque obstat, quod Episcopi nomen retineant; Nam etiam apud Tiberium nomina Senatus eadem manserant, quæ erant in Republica Romana libera,

con-

constat autem quod ille omnes Imperii nervos ad se traxerit, relicto inani Libertatis nomine.

Secundo falsum est, Gregorium uti voce Universalis Episcopi, in primo sensu, & non potius in secundo; Patet id ex eo, quia id taxat Gregorius, quod sibi vindicavit Episcopus Constantinopolitanus Johannes, at non fuit tam immensæ superbix Johannes ut sibi arrogarit, se solum esse & unum Orbis Universi Episcopum; cum omnes alii, qui sub ejus ditione fuerunt, semper dignitatem & titulos Episcopi & Patriarchæ retinuerint, constatque satis Ipsum Johannem titulis illis eos honorasse. Sic in Corpore Juris Græco-Romani hæc leguntur.

JOHANNES miseratione DEI Archiepiscopus Novæ Romæ Constantinopolis, & Universalis Patriarcha, dilecto Domino fratri, & Communiistro Sanctissimo & honoratissimo Dirrachii Metropolitanano, itemque Religiosissimo Episcopo Diabolis;

In quibus Verbis, quæ longè adhuc modestiora sunt, & magis humilia, quam hodiernorum Episcoporum Rom. se quidem nominat Johannes Episcopum Universalem, sed tamen Metropolitanano suam relinquit dignitatem ipsumque non tantum Episcopum, fratrem, sed etiam *συνδικετον*, Communiistrum.

Confirmat hoc ipsum Baronius Ann. t. 8. anno 606. inquit; Quid suo edicto contulit Phocas Imperator Ecclesiæ Romanæ? Nihil sane, nisi quod declaravit, sua sententia, indebitè usurpari ab Episcopo Constantinopolitano, quod Romanæ tantum deberetur Ecclesiæ. Itaque necessum erit, quod Romanus Episcopus eo sensu dicatur Universalis, quo sensu Constantinopolitanus, quem tamen titulum Absolutè damnat tanquam stultum, sceleratum, superbum, blasphemum & prophanum.

PROPOSITIO V.

An ex loco Matth. 16. Tu es Petrus, & super hanc Petram edificabo Ecclesiam meam &c. possit colligi Primatus Episcopi Romani.

SUMMA.

1. Profertur sententia Bellarmini & Pontificiorum, qui totis viribus affirmativam tueri satagunt.
2. Sententia negans adoptatur.
3. Probat per rationes.
4. Testimonia primitiva Ecclesie quin & Doctorum recentiorum subjiciuntur.

Accedimus jam ad Acropolin Primatus Romani, videlicet ad dictum Matth. 16. ex quo primo Gregorius VII. Episcopus Romanus & postea Doctores Pontificii potissimas rationes pro Monarchia seu Primatu suo depromere conati sunt; Nam quatuor puncta Cardinalia exinde elicit Cardinalis Bellarminus lib. 1. c. 10. de Rom. Pont. & sibi sumit Definitivè explicanda. Prima, *an Petrus sit illa Petra, super quam fundatur Ecclesia.* Secunda, *an esse fundamentum sit esse gubernatorem Ecclesie.* Tertia, *an Petrus sit ille, cui dantur claves.* Quarta, *an per claves intelligatur potestas plena Ecclesiam gubernandi.* Nos controvertistam illum *καὶ τὰ ἄλλα* sequemur.

De primâ, inquit, quæstione quatuor sunt sententiæ; Prima Catholicorum communis, Petram illam esse Petrum, id est, illam Personam, quæ dicebatur Petrus, non tamen ut Persona erat Particularis, sed ut Pastor & Caput Ecclesiæ. Secunda est Erasmi, omnem hominem fidelem esse hanc Petram. Tertia Calvini, Petram illam esse Christum. Quarta Lutheri, fidem seu fidei-confessionem esse illam Petram.

His positis definit, primam sententiam, quæ ex textu aperte deducatur esse verissimam; eidem subscribit Maldonatus in Com. in Matth. Stapletonus, Perronius, Walenburchii in Exam. Contr. VI. num. 29. & recentiores, licet non omnes.

Quam autem vanè & citrà ullam spem victoriæ huic loco, tanquam præcipuæ basi fidei suæ Ecclesiam Romanam superædificent, Romanæ cathedræ promachi liquet primò ex ipsismet eorum principiis, nam communis & recepta apud ipsos est Sententia, quòd Theologia Symbolica non sit argumentativa: at verò quòd verba præsentis loci allegorica sint, & Metaphorica expressis terminis asserit Bellarminus, dicens cap. 10. *Sub duabus Metaphoris promissum Petro totius Ecclesie Principatum, Prior Metaphora est fundamenti atq; edificii,*

ficii, quod enim est in adificio fundamentum, id est in corpore caput, in civitate Rector, Rex in Regnò, Paterfamiliàs in domò. Posterior est clarivium, cui enim traduntur claves civitatis ille est Rex, vel certe Gubernator Civitatis. Hæc Bellarminus: Necessum itaque est Cardinali, facteri, quod hoc argumentum illius nullam vim habeat, aut tenetur alium clariorem & verbis propriis constantem locum citare & producere, in quò Petrus, Rex in Regnò & Republicâ Christianâ, Caput in Corpore hóc mystico &c. vocetur.

Secundò ipse contextus & series verborum satis offendit, Petram non dici de Petro; Ita enim habent verba: Tu es Petrus, & & super hanc Petrum ædificabo Ecclesiam meam. Ubi clarissimis verbis distinguitur Petrus à Petrâ, tum in ratione Personæ, tum in ratione generis: At hæc distinctio prorsus esset inconveniens, si de unò Petrò utrumque membrum esset intelligendum. Annon longè clarior fuisset sensus, si dictum fuisset, Tu es Petrus & super Te Petrum ædificabo Ecclesiam meam, at verò his verbis usus non est Magister veritatis, sensum itaque hunc etiam non intendit.

Huc facere potest id quod observat Casaubonus ex Grammaticorum regulis aliud esse Πέτραν & aliquid Πέτρον. Πέτραν importare rupem aut saxum χερμάδες & χερμάνια dicuntur, eo quod manus impleantur, quod laudatus Author ex Græcorum fonte Homero & Eustachio probat. Non igitur idem est Petra & Petrus. Christus est rupes, Petrus est lapillus ab illa excisus. Christus est fortitudo ipsa & ἀνολύναμις. Petrus est δυνατός, fortis, quia accipit vires à Petra.

Tertiò dicit CHRISTUS ad Simonem, non in futurò, Tu eris Petrus, sed es Petrus; si itaque per Petram intelligeretur Petrus, jam tum fuisset infallibilis, jam tum portæ inferòrum contra illum non prævaluissent, at verò quàm sædè aliquoties postea lapsus fuerit, constat satis ex Historiâ Evangelica, statim enim impexit contrà articulum de Passione & morte Christi, qui tamen est inter fundamentales. Ter negavit Christum. Ab Apostolò Paulò reprehensus est tanquam errans, Gal. 2. v. 11. Ut fusè hoc prosequitur ipse Maimbourgus in libr. de prærog. Eccles. Rom, Ubi quatuor gravissimos lapsus Petri ex Augustino & Scripturâ deducit. Et sanè hoc posterius Infirmitatis Petrinæ Exemplum adeò torsit Baronium, &

cathedra Romanæ fautores, ut illud vocet lapidem offensionis; Petram scandali; Cur hoc? Quia videlicet totam Monarchiam Petrinam & Papalem evertit. Adeò scilicet Viris istis omne id scandalosum est, quicquid eorum opinionibus contradicit, licet etiam divinitus, revelatum & dictatum sit.

Quintò, quo Jure Petrus dicitur Petra & fundamentū, eodem planè Jure Apostoli omnes dici possunt Petra, & fundamentum, super quod Sancti ædificati sunt, Christo lapide angulari existente, Eph. 2. 10. Nec tantum omnes collectivè & simul sumti, ut nonnullis placet, & recentiores reponunt, ut applicationem facere queant ad Concilium generale, sed etiam singuli fundamenta dici possunt, æquè ac Petrus: id quod planum evadere potest ex Apoc. 21. 14. ubi *ἑνδεκά* correspondent duodecim Apostolis; nec ratio in contrarium legitima afferri potest, singuli enim æquè ac Petrus nullo discrimine habito Ecclesiæ Christianæ fundamenta posuerunt per universalem, quam habuerunt, Missionem, quæ Ecclesia civitas & domus DEI dicitur. 1. Tim. 3. v. 15. 1. Petr. 2. v. 5. Apoc, 21. v. 10. Quomodo autem fundarint Ecclesiam obscurum esse non potest, videlicet non Ministerialiter sed Ministerialiter; ut Causæ Instrumentales, non ut Principales; quin & singuli æquè ac Petrus nullo discrimine fundarunt Ecclesiam, Universali Missionem, hic enim proprius est character Apostolorum, quod nullo loco affixi, mandatum Generale acceperint à Christo, prædicandi Evangelium omni Creaturæ.

Sextò si tam clara sunt verba illa, cur Patres fuerunt tam cæci, qui eam claritatem non viderunt, sed per Petram vel fidem, vel Confessionem vel Christum intellexerunt. Ita enim Augustinus de verbis Domini secundum Matth. Serm. 13. *Deinde addidit, & ego dico tibi: Tanquam diceret, quia tu mihi dixisti, Tu es Christus, Filius DEI vivi, & ego dico Tibi, tu es Petrus. Simon quippe ante vocabatur: Hoc a. nomen ei, ut Petrus vocaretur, à Domino impositum est: Et hoc, ut ea figura significaret Ecclesiam: Quia enim Christus Petra, Petrus populus Christianus. Petra enim principale nomen est: Ideò Petrus à Petrà, non Petrà à Petro: Quomodo non à Christiano Christus, sed à Christo Christianus vocatur. Tu es ergò, inquis, Petrus: & super hanc Petram, quam confessus es, super hanc Petram, quam cognovisti, dicens: Tu es Christus filius DEI vivi, ædificabo Ecclesiam meam, Super me ædificabo te,*

NON

NON ME SUPER TE. Nam volentes homines edificari super homines dicebant, ego quidem sum Pauli, ego autem Apollo, ego vero Cepha, ipse est Petrus. Et alii qui volebant edificari super Petrum, sed super Petram, ego autem sum Christi: Apostolus autem Paulus, ubi cognovit se eligi, & Christum contemni, Divisus est, inquit, Christus. Nunquid Paulus pro vobis crucifixus est? Aut in nomine Pauli baptizati estis? Quomodo non in Pauli, sic nec in Petri, sed in nomine Christi, ut Petrus edificaretur super Petram, & non PETRA super PETRUM. Idem in Joannem tractat. 12. Ecclesia non cadit, quoniam fundata est super Petram, unde & Petrus nomen accepit. Non enim à Petro Petra, sed Petrus à Petra. Sicut non Christus à Christianò, sed Christianus à Christo. Ideò quippe ait Dominus, super hanc Petram edificabo Ecclesiam meam, quia dixerat Petrus, Tu es Christus, Filius DEI vivi. Super hanc ergò, inquit, Petram, quam confessus es, edificabo Ecclesiam meam. Petra erat Christus, super quod fundamentum etiam ipse edificatus est, Petrus. Fundamentum nempe aliud nemo potest ponere, prater id, quod positum est, quod est Christus Jesus. Item libr. 2. de Trinitate, c. 17. Sed dum peregrinamur à Dominò, & per fidem ambulamus, ideò per speciem posteriora Christi, hoc est, carnem per ipsam fidem videre debemus, id est, in solido fidei fundamento stantes, quod significat Petra, & eam de tali speculà tutissimam intuentes, in Catholica scilicet Ecclesia, de qua dictum est. Et super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam.

Addimus huic etiam posteriores: Gregorium in Job. libr. 31. c. 19. In sacro Eloquentio cum singulari numero Petra nominatur, quis alius, quam Christus accipitur? Paulo attestante, qui ait, Petra erat Christus. Anselmum in eum locum Matthæi: Super hanc Petram, id est super Me edificabo Ecclesiam meam: Qualificat: Sic es Petrus à me Petrà, ut tamen mihi reservetur fundamenti dignitas. Sed tu, cui ego ut amator & confessori meo participium mei nominis dedi, super me fundamentum mundos lapides ordinabis. Lyrani, Et super hanc Petram, quam confessus es, id est super Christum. Joannem Arborem Theosophiæ lib. 5. c. 5. Ecclesia fundata est super Petram, & non super Petrum. Cardinalem de Alliaco, in Recommendatione Sæcræ Scripturæ: Non videtur, quòd in Petrà Petrus, sed in Petrà Christus sit intelligendus, de quo agit Apostolus, Petra autem erat Christus. Tostatum Episcop. Abulen. in Matth. 16. quæst. 67. Quæritur, cum Christus dicit, super hanc

*hanc Petram edificabo Ecclesiam meam, que sit Petra ista. Aliqui dicunt, quod sit Petrus, scilicet quod super illum edificata sit Ecclesia, id est ipse sit fundamentum Ecclesie. Sed dicendum, quod accipiendo proprie fundari vel edificari Ecclesiam, non est verum, quod super Petrum sit edificata. Nam id super quod edificatur, est fundamentum, & sic Petrus diceretur fundamentum Ecclesie; sed falsum est, quia solus Christus est fundamentum. 1. Cor. 3. 11. Etiam ipse est solus caput Ecclesie. Nos autem omnes sumus membra, ut colligitur, 1. Cor. 12. Eph. 4. Petrus ergo membrum Ecclesie est, & non caput, nec fundamentum. Denique addimus celeberrimum Petrum de Marca Archi-Episcopum Parisiensem, haud modicum inter Gallos lumen, qui explicat, quâ ratione Petro competat ratio Fundamenti, cum Christus dicatur Apostolo esse solum fundamentum præter quod aliud nemo ponere potest. Sanè inquit, cum Ecclesia templo & ædificio comparetur, illius moles non potest inniti nisi Christo, qui est ejus auctor & conservator; imò verò ut perstemus in eadem comparatione, est Caput Anguli, ut de se ipse loquitur Matth. 21. id est juxta Paulum angularis lapis, ἀγκυρωτικός λίθος, id est lapis in angulo ædificii positus, à quo angulatæ structuræ initium ducunt, in quo est tota vis sustinendi ædificii. Quare religio Christiana ejus personæ, meritis & doctrinæ superstructa est. Attamen propagari debuit hominum ad hoc à Christo selectorum ministerio. Illi autem aliquando Architecti dicuntur, atque ad eò ponere Christum pro fundamento, ut Paulus de se testatur ad Corinthios. Aliquando verò ipsi quoque dicuntur fundamenta, quoniam eorum ministerio compago illius ædificii superponitur. Sic Paulus ad Ephesios ait, eos superædificatos fuisse supra fundamentum Apostolorum, id est, doctrinæ Christi per Apostolorum ministerium. Itaque cum voces istæ per translationem usurpentur, aliis aliter aptantur. Christus est fundamentum, sed verè & propriè, & lapis angularis. Apostoli quoque sunt fundamenta ratione ministerii, dicto loco ad Ephesios & Apocalypf. 21. Eadem ratione Petrus est fundamentum ratione ministerii. *Hactenus P. de Marca.**

Hi omnes ergò Petram eam, super quam tum dixit Christus ædificandam esse Ecclesiam, non aliam intelligunt, quàm ipsum Christum, quem Petrus confessus erat. Ad quorum autoritatem exceptiones quidem suas moliuntur Romanenses Catholici, sed quibus satisfacere conabimur in sequentibus, &c.